

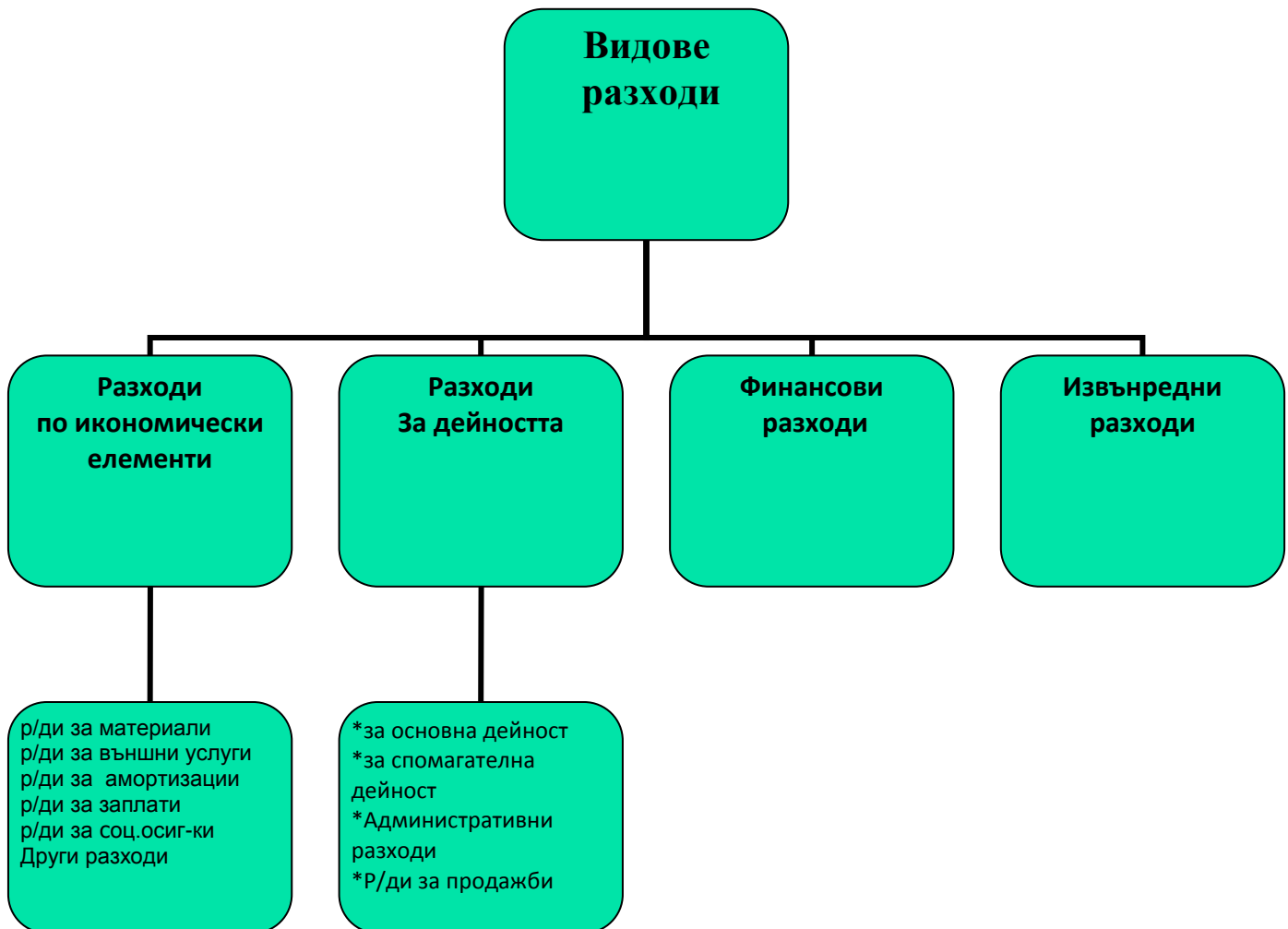
Определения:

- **Разход** – намаляването на икономическата изгода през отчетния период под формата на намаляването на активите или увеличаване на пасивите, което води до намаление на собствения капитал, ралично от това, което подлежи на разпределение между собствениците на капитала
- **Приход** – нарастването на икономическата изгода през отчетния период под формата на продобиване на активи или намаление на пасиви, което води до нарастване на собствения капитал, различно от това, което подлежи на разпределение между собствениците на капитала

Приложими счетоводни принципи:

- Текущо начисляване
- Съпоставимост на приходите и разходите

Класификация на разходите :



Разходи по икономически елементи – характеристика на сметките

- Водят се по способа на активните сметки
- Транзитни – нямат начално и крайно салдо; приключват се в края на периода като разходите по ик.елементи се отнасят за някоя от дейностите (основна, спомагателна, административна)
- Водят се с “чисти” обороти, т.е. всички корекции на счетоводни грешки се извършват чрез способа на червеното сторно

Разходи за материали (състав на разходите):

- Вложени материали в производството
- Закупени и вложени канцеларски материали
- Разходи за ел.енергия и вода, горива, природен газ и др.
- Закупени активи с характер на ДА, със стойност под възприетия минимален стойностен праг на същественост за ДА в предприятието

Разходи за материали: (счетоводни статии)

- За отразяване на разхода за материали:
Дт с/ка Разходи за материали
Кт с/ка Материали
или Кт с/ка Доставчици, каса, Разпл.сметка
- За отнасяне на разхода като разход за дейността:
Дт с/ка Разходи за дейността
Кт с/ка разходи за материали

Разходи за външни услуги (състав на разходите) :

- Разходи за транспорт, товарене, разтоварване
- Разходи за телефон, интернет
- Охрана
- Различни консултантски услуги
- Наем
- Застраховки
- Абонаменти
- Ремонт
- Изплатени възграждения по граждански договори и др.

Разходи за външни услуги (счетоводни статии):

- За отразяване на разходите за външни услуги:
Дт с/ка Разходи за външни услуги
Кт с/ка Доставчици, Каса, Разпл.сметка
- За отнасяне на разхода като разход за дейността:
Дт с/ка Разходи за дейността
Кт с/ка Разходи за външни услуги

Разходи за амортизации (състав на разходите):

Като разходи за амортизации се отчитат начислените амортизации на ДМА и НДА съгласно счетоводния амортизационен план на предприятието, т.е. това представляват т.нар. амортизационни квоти за съответните активи.

**Разходи за амортизации
(счетоводни статии):**

- За отразяване на разходите за амортизации:
Дт с/ка Разходи за амортизации
Кт с/ка Амортизация на ДМА
- За отнасяне на разхода като разход за дейността:
Дт с/ка Разходи за дейността
Кт с/ка Разходи за амортизации

**Разходи за работни заплати
(същност и състав на разходите):**

Като разходи за работни заплати се отчитат начислените брутни възнаграждения на работещите по трудови и приравнените към тях правоотношения, както и всички начисления към основното трудово възнаграждение, платени отпуски и др. различни обезщетения – за вредни условия, нощен труд и т.н, добавки и начисления в полза на персонала съгл. КТ и др. нормативни актове.

**Разходи за работни заплати
(счетоводни статии):**

- За отразяване на разходите за работни заплати:
Дт с/ка Разходи за заплати
Кт с/ка Персонал
- За отнасяне на разхода като разход за дейността:
Дт с/ка Разходи за дейността
Кт с/ка Разходи за заплати

Разходи за социални и здравни осигуровки (същност и състав):

Като такива се отчитат **само** начислените социални и здравни осигуровки, **които са за сметка на осигурителите (работодателите)**. Осигуровките, които са за сметка на осигурените лица представляват удръжка от брутното възнаграждение на работниците.

**Разходи за социални и здравни осигуровки
(счетоводни статии):**

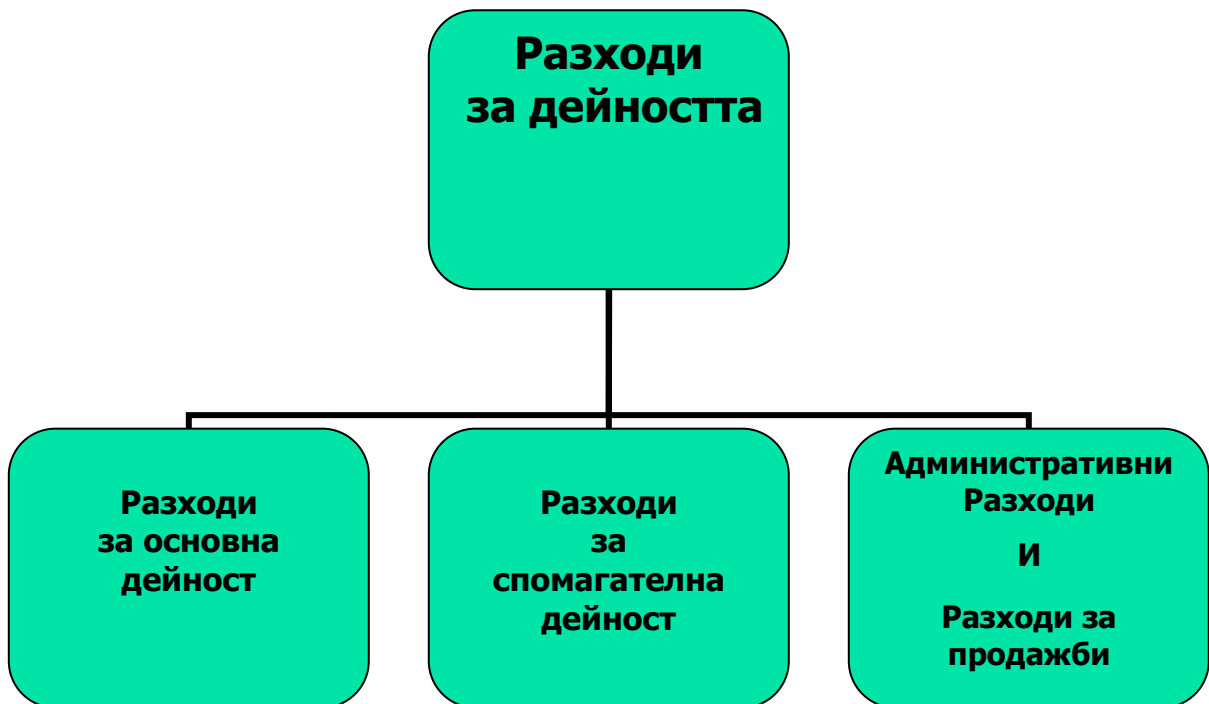
- За отразяване на разходите за социални и здравни осигуровки (СЗО):
Дт с/ка Разходи за СЗО
Кт с/ка Задължения по соц.осигуряване
- За отнасяне на разхода като разход за дейността:
Дт с/ка Разходи за дейността
Кт с/ка Разходи за СЗО
- За начисляване на осигуровките, които са за сметка на осигурените лица (работниците):
Дт с/ка Персонал
Кт с/ка Задължения по соц.осигуряване

**Други разходи
(състав на разходите):**

- Разходите за командировки, включващи пътни, дневни и квартирни пари, съгл. Наредбата за командировките
- Разходи от лиси и брак, които за са сметка на предприятието, както и разходите в резултат на естествени фири
- Отписани вземания от продажби, глоби и неустойки
- Други разходи

**Други разходи
(счетоводни статии):**

- За начисляване на разходите
Дт с/ка Други разходи
Кт с/ка Подотчетни лица
или Кт с/ки за ДА, МЗ, Каса, Разпл.сметка
- За отнасяне на разхода като разход за дейността:
Дт с/ка Разходи за дейността
Кт с/ка Други разходи



Разходи за основна дейност:

- Основна е дейността, която формира по-голямата част от приходите на предприятието и която стои в неговата основа
- Основна дейност може да бъде отделно производство, направление на дейността и т.н.
- Може да има повече от една основна дейност (напр: производство на обувки – мъжки и дамски)

Сметка Разходи за основна дейност:

- Сметка Разходи за основна дейност е **калкулационна**
- Началното салдо на тази сметка показва стойността на незавършеното производство в началото на периода
- По дебита на сметката се отразяват всички разходи, свързани с дадено производство (за материали, заплати, амортизации и т.н.)
- Крайното салдо на сметката показва стойността на незавършеното производство в края на отчетния период

Дт	с/ка Разходи за основна дейност	Кт
НС	Незавършено производство в началото	Себестойност на произведената продукция
	Вложени материали	
	Ползвани външни услуги	
	Начислени амортизации	
	Начислени работни заплати	
	Начислени соц. и здр. осиг-ки	
	Вложени материали	
ДО	Сума на извършените разходи през периода	КО Разходи за действително произв. продукция
ДС	= НС +ДО	КС
Кр.С	Незав. производство в края на периода	

Пример:

В предприятие "Алфа" ООД през месец март 2008 г. във връзка с производството на столове са извършени следните разходи:

а/ вложени материали – 5 000 лв.

б/ начислени амортизации – 1 200 лв.

в/ начислени работни заплати – 2 200 лв.

г/ начислени СЗО – 600 лв.

През месеца са произведени 400 бр. столове, а при инвентаризация в края на месеца е установено незавършено производство на стойност 200 лв.

Иска се: да се установи себестойността на произведените столове през месеца.

Дт	с/ка Разходи за основна дейност	Кт
НС	0	Себестойност на произведената продукция 8800
	Вложени материали 5000	
	Начислени амортизации 1200	
	Начислени работни заплати 2200	
	Начислени соц. и здр. осиг-ки 600	
	Вложени материали 5000	
	Начислени амортизации 1200	
ДО	9000	КО 8800
ДС	9000	КС
Кр.С	200	

Счетоводни записвания за заприхождаване на произведената продукция:

Дт с/ка Продукция 8 800
ан.сметка "столове" – 400 бр.х 22 лв/бр
Кт с/ка Разходи за основна дейност 8 800

Разходи за спомагателна дейност:

- Спомагателна е дейността, която е създадена с цел да подпомага осъществяването на основната дейност
- Може да има повече от една спомагателна дейност и тя зависи от характера на основната дейност
- Типични дейности са: автотранспорт, ремонтна работилница, парова централа, строително-монтажна група и т.н.
- Спомагателната дейност може да има и свой собствен продукт

Административни разходи:

- Разходи, свързани с цялостното функциониране на предприятието, организацията на дейността и административния персонал
- Сметка Административни разходи е небалансова, събирателно-разпределителна сметка. Тя няма начално и крайно салдо и в края на отчетния период се приключва като се кредитира срещу дебитиране на сметките за отчитане на приходите от продажби.

Финансови разходи:

- Разходи за лихви
- Разходи от операции с финансови активи
- Разходи по валутни операции
- Други финансови разходи

Извънредни разходи:

- Това са такива разходи, които не влизат в обичайната дейност на предприятието, поради което не се очаква те да се повтарят често или постоянно
- Това са разходи, предизвикани от извънредни събития. Едно събитие е извънредно, когато предприятието не може да го предвиди и предотврати.
- Като извънредни разходи се третират:
 - балансовата стойност на принудително отчуждените активи;
 - балансовата стойност на отписаните активи и пасиви вследствие на природни и други бедствия;
 - други разходи, които са възникнали случайно или са породени събития извън обичайната дейност и не се очаква да възникнат отново в близко бъдеще.

Видове приходи:

- **Приходи от продажби**
 - а/ от продажба на продукция
 - б/ от продажба на стоки
 - в/ от продажба на услуги
 - г/ от продажба на материали
 - д/ от продажба на дълготрайни активи
 - е/ други приходи
- **Финансови приходи**
- **Извънредни приходи**



Приходът се признава в момента на извършване на сделката независимо от момента на плащането (СС18)

Приходи от продажби – характеристика на сметките

- Операционно – резултатни сметки
- Водят се по способа на пасивните сметки
- Нямаат начално и крайно салдо и в края на отчетния период се приключват със сметка Печалби и загуби от текущата година
- Кредитират се при продажба на продукцията, стоки и др. с продажната цена без ДДС (нетен приход)
- Кредитират се при приключване, когато резултатът е загуба
- Дебитират се при отписване на продадения актив с неговата отчетна стойност/балансова стойност/себестойност
- Дебитират се при приключване на сметките за административни разходи и разходи за продажби
- Дебитират се при приключване, когато резултатът е печалба

Дт	с/ка Приходи от продажба на продукция (ППП)	Кт
Себестойност на продадената продукция		Продажна цена на продукцията (без ДДС)
Административни разходи и разходи за продажби		
При печалба		При загуба
ДО		КО
ДС		КС

Пример:

На 10.05. “Лотос”ООД продава продукция (вази) като издава фактура на стойност 4000лв. Себестойността на продадената продукция е 2800лв. Сумата от продажбата е постъпила в брой от клиентите. Установен е резултатът от продажбата.

Счетоводни статии:

- За продадената продукция:

Дт с/ка Каса 4000

Кт с/ка ППП 4000

- За изписване на продадената продукция:

Дт с/ка ППП 2800

Кт с/ка Продукция 2800

- За установяване на резултата от продажбата:

Дт с/ка ППП 1 200

Кт с/ка Печалби и загуби от т.г. 1 200

Дт	с/ка Приходи от продажба на продукция (ППП)	Кт
Себестойност на продадената продукция	2800	Продажна цена на продукцията (без ДДС) 4000
При печалба	1 200	
ДО	4 000	КО 4000
ДС	4 000	КС 4000

Финансови приходи:

- Приходи от лихви
- Приходи от операции с финансови активи
- Приходи от съучастия
- Приходи от валутни операции
- Други финансови приходи

Извънредни приходи:

- Това са такива приходи, които не влизат в операциите от обичайната дейност на предприятието които не се очаква, и не може да се планира да възникнат отново
- Това са приходи, предизвикани от извънредни събития.
- Едно събитие е извънредно, когато предприятието не може да го предвиди и предотврати